

Руденька Ірина Олександрівна,
старший судовий експерт відділу
товарознавчих та гемологічних досліджень
лабораторії товарознавчих, гемологічних,
економічних, будівельних, земельних
досліджень та оціночної діяльності
Дніпропетровського НДЕКЦ МВС України

СУДОВО-ГЕМОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА: ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ І ЗАВДАННЯ

Останнім часом вітчизняними та зарубіжними науковцями та практиками активізувалась робота з приводу розробки експертних методик, методичних рекомендацій щодо проведення судово-гемологічних експертиз. У працях провідних вітчизняних і зарубіжних вчених: Т.В. Авер'янової, І.А. Алієва, Л.Ю. Ароцкера, В.Д. Арсеньєва, В.Д. Басая, А.І. Вінберга, В.Г. Гончаренка, Г.І. Грамовича, Г.Л. Грановського, Ф.М. Джавадова, А.В. Дулова, С.В. Євдокіменко, О.О. Ейсмана, О.М. Зініна, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, М.В. Костицького, В.К. Лисиченка, О.М. Моїсєєва, Г.М. Надгорного, І.В. Пирога, О.Р. Россинської, М.Я. Сегая, Е.Б. Сімакової-Єфремян, Г.М. Соколовського, І.Я. Фрідмана, О.Р. Шляхова, М.Г. Щербаковського та інших не розглядалися проблеми гемологічних досліджень. Експертна практика в останні роки запровадила у межах товарознавчої експертизи дослідження коштовного каміння. Поява значної кількості правопорушень у сфері незаконного обігу коштовного каміння обумовила появу досліджень з проблем здійснення судово-гемологічної експертизи. Як показало наше дослідження, однією із проблем є недостатнє забезпечення інформацією відповідних судових та правоохоронних органів про існування судово-гемологічної експертизи та про її можливості. Крім того, за результатами опитування, які наводить у своїй монографії І. В. Пиріг, 58 % опитаних слідчих і 35 % експертів зазначили дефіцит інформації щодо нових видів експертиз і особливостей їх призначення. На його думку, це можливо усунути семінарами для слідчих за участю провідних експертів з ретельним аналізом проведених досліджень, демонстрацією експертної та спеціальної техніки [1, с. 233].

Судово-гемологічна експертиза має на меті встановлення природи каменів, їх найменування, віднесення до груп коштовних, напівкоштовних і обробних, визначення складу і технології виробництва їх синтетичних аналогів та імітацій, встановлення наявності слідів коштовних каменів на об'єктах-носіях, придатності використання каменів у ювелірних виробках, а також джерела походження (родовища) каменів [2]. Вона використовує комплекс науково-дослідних методів для визначення кількісно-якісних характеристик ювелірних матеріалів та виробів із них, дорогоцінного

каміння, колекційних об'єктів для визначення їх економічних, технічних і естетичних аспектів.

Гемологія (від лат. *gemma* – «самоцвіт, дорогоцінний камінь» та грецьк. *λόγος* – «слово, розум») як наука про дорогоцінне каміння, сукупність даних 180 про їх фізичні властивості, особливості хімічного складу, декоративно художні переваги мінералів і мінеральних агрегатів, що використовуються в ювелірному і каменерізному виробництві, має давні коріння. Однією з перших вітчизняних робіт вважається трактат Ф. Прокоповича «Про камені й геми» (1705–1709 рр.), де описано ряд дорогоцінного, напівдорогоцінного та виробного каміння. І лише з появою точних методів дослідження мінеральної речовини починають формуватися сучасні уявлення про гемологію (кінець XIX ст.), згодом будуть сформульовані цілі та завдання гемологічної науки [3, 4].

Об'єктами гемологічної експертизи є дорогоцінне каміння, діаманти, дорогоцінне каміння органогенного походження, напівдорогоцінне каміння, декоративне каміння та вироби з нього, ювелірні вироби зі вставками каміння та сировина (алмазна, бурштинова тощо), а основними завданнями є визначення:

- класифікаційних характеристик каміння (виробів з каміння та вставок з каміння в ювелірних виробах);
- якісних характеристик каміння, виробів з каміння та ювелірних виробів зі вставками з каміння;
- походження каміння;
- облагородження каміння;
- країни походження для бурштину;
- родовища декоративного каміння;
- відповідності маркування каміння його дійсним товарним характеристикам;
- відповідності маркування та пакування виробів з каміння нормативно-технічній документації;
- відповідності якості виробів з каміння стандартам, технічним умовам [5].

Отже, поява нових видів судово-експертних досліджень є незворотнім процесом, який постійно розвивається та має надзвичайні перспективи. Судово-гемологічна експертиза є одним із перспективних напрямків для підвищення ефективності розслідування злочинів у сфері незаконного обігу дорогоцінних металів, дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння. При цьому необхідно більш широко та своєчасно створювати гемологічні лабораторії, які забезпечити сучасним обладнанням, зокрема, прилад *DiamondView*.

Список використаних джерел

1. Пиріг І. В. Теоретичні основи експертної діяльності органів внутрішніх справ: монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2011. 312 с.

2. Експертизи в судочинстві України: наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В.Г. Гончаренка, І.В. Гори.К.: Юрінком Інтер, 2015.504 с.

3. Баранов П.М. Наукові основи гемології. Науковий вісник НГА України. 2001. № 1. Дніпропетровськ: НГА України. С. 63–67.

4. Баранов П.Н. Современные представления о геммологии. Науковий вісник НГУ України. 2003. № 9. Дніпропетровськ: НГУ. С. 57–60.

5. Зміни до Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : Наказ Міністерства юстиції України 10 січ. 2019 р. № 83/5. *Офіційний вісник України*. 03.12.1998. № 46. С. 172.

Рудницька Каріна Геннадіївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Новицька І. В.,
викладач кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИЯВУ ІНТЕРЕСУ ДО ДІЯЛЬНОСТІ СЕРІЙНИХ УБИВЦЬ

На сьогоднішній день інтерес до серійних вбивць дедалі зростає як серед молоді, так і серед дорослих людей. Проте постає питання, чи можна вважати цей процес нормальним явищем, чи, можливо, це стане причиною становлення нового покоління вбивць? Щоби відповісти на дане питання, треба розібратися в причинах популярності образу маніяка.

Розквіт популярності серійних вбивць припав на середину 1970-х років, коли термін «серійний вбивця» тільки з'явився і почав широко використовуватись у засобах масової інформації. Журналісти, в свою чергу, бажаючи більшою мірою зацікавити читача, аніж просто донести інформацію, часто могли романтизувати чи демонізувати героя сюжету. Потім їхню роботу продовжували письменники, яких вражала історія, та режисери, чії фільми ставали дуже популярними. В результаті цього реальні вбивці, такі як Джеффри Дамер, та вигадані, такі як Ганнібал «Канібал» Лектор, стали «взаємозамінними» в свідомості багатьох людей. Так сформувався «архетипічний» образ маніяка, риси якого так чи інакше «приписуються» різним серійним убивцям.

Існує декілька можливих пояснень того факту, що люди цікавляться серійними вбивцями. По-перше, маніяки з'являються відносно нечасто, тобто вбивства такого типу трапляються не кожен день, тому вони викликають різні реакції: починаючи від простого зацікавлення, до бажання провести власне дослідження чи розслідування. По-друге, поведінка серійних убивць часто здається